

Streszczenie

Poniższa praca prezentuje proces badawczy eksplorujący tematykę klimatu psychologicznego w klubie sportowym postrzeganego przez zawodników dyscyplin zespołowych i indywidualnych. Klimat psychologiczny jest tworzony zbiorowo przez członków danej grupy, którzy posiadają indywidualne oraz grupowe dążenia, cele, postawy i zachowania. Jedną z perspektyw analizy klimatu może być wyróżnienie dwóch wymiarów: wspólnotowości, gdzie priorytety są ustawione na współpracę, dbanie o relacje i współdziałanie w grupie oraz sprawczość, która opisuje tendencję do dążenia do osiągnięcia efektywnego rezultatu działania. Głównym celem pracy jest eksploracja zagadnienia wspólnotowego i sprawczego wymiaru klimatu w klubie sportowym w odniesieniu do indywidualnego i zespołowego rodzaju dyscypliny sportowej, a także pogłębienie wiedzy na temat związków tych dwóch wymiarów klimatu z efektywnością zawodników, stylem przywództwa prezentowanym przez trenera oraz z różnymi wskaźnikami orientacji sportowej, a także z wybranymi zmiennymi demograficznymi. W tym celu wyszczególniono poszczególne zadania badawcze obejmujące psychometryczną walidację narzędzia do pomiaru wspólnotowego i sprawczego klimatu w klubie sportowym, zbadanie związków z efektywnością subiektywną i obiektywną zawodników oraz korelatami klimatu i wybranymi zmiennymi demograficznymi. W odniesieniu do nich postawione są pytania badawcze oraz hipotezy badawcze zorientowane na zbadanie związków wspólnotowego i sprawczego klimatu w klubie sportowym a efektywnością subiektywną i obiektywną zawodników, z uwzględnieniem rodzaju dyscypliny sportowej, związków klimatu oraz jego mediacyjnej i moderacyjnej roli z zachowaniami demokratycznymi, autorytarnymi, trenowaniem i instruowaniem oraz udzielaniem informacji zwrotnej przez trenera, a także związków wymiarów klimatu z orientacją rywalizacyjną: motywacją celu, zwyciężania i współzawodniczenia. Metoda badawcza uwzględnia cztery próby badawcze obejmujące 9 pomiar 106 uczestników w badaniu pilotażowym, 523 uczestników w badaniu walidacyjnym oraz dotyczącym związków klimatów ze zmiennymi demograficznymi, oraz 189 uczestników w badaniu związków klimatu z efektywnością subiektywną i obiektywną, poprzez zastosowanie narzędzi badawczych: Skala Klimatu w Klubie Sportowym, Skala Przywództwa w Sporcie: Zachowanie trenera postrzegane przez sportowców, Kwestionariusz Orientacji Sportowej oraz skala samooceny efektywności sportowej (ankieta własna). Analiza psychometrycznej walidacji narzędzia poprzez badanie pilotażowe i walidacyjne pokazała satysfakcjonujące wskaźniki rzetelności dla klimatu sprawczego (alfa Cronbacha wynosiła 0,78, omega McDonalda 0,81) i wspólnotowego (alfa Cronbacha wynosiła 0,86, omega McDonalda 0,89). Analizy pokazały, że istnieją istotne związki między postrzeganiem środowiska jako wspólnotowego oraz sprawczego a efektywnością subiektywną zawodników, nie znaleziono takich związków z efektywnością obiektywną oraz nie potwierdzono moderacyjnej roli dyscypliny sportowej. Potwierdzono istnienie związków zachowań trenera z postrzeganiem

sprawczego i wspólnotowego klimatu w klubie sportowym oraz częściowo potwierdzono mediacyjną rolę klimatu w związku zachowań trenera z samooceną efektywności zawodników. Nie znaleziono jednak potwierdzenia dla moderacyjnej roli klimatu w klubie sportowym w związkach motywacji zwyciężania, współzawodniczenia i motywacji celu z samooceną efektywności zawodników, natomiast mediacyjna rola klimatu została potwierdzona. Znaleziono również istotne różnice w postrzeganiu sprawczego i wspólnotowego klimatu w klubie sportowym a wybranymi zmiennymi demograficznymi, a najbardziej wyraźną jest różnica, gdzie zawodnicy dyscyplin indywidualnych postrzegają silniej klimat jako wspólnotowy, a przedstawiciele dyscyplin zespołowych – sprawczy.

Słowa kluczowe: klub sportowy, klimat psychologiczny, sprawczy klimat, wspólnotowy klimat